

Norsk arbeidsliv og bruk av alkohol – WIRUS studien

Wirus (Workplace Interventions Preventing Risky Use of Alcohol and Sick leave) er et forskningsprosjekt som innhenter kunnskap om arbeidslivet, alkohol og sykefravær. KoRus Stavanger har sammen med Universitetet i Stavanger fått i oppdrag av Helsedirektoratet å gjennomføre og evaluere tidlige intervensjoner ved risikofylt alkoholbruk hos ansatte. Prosjektet startet i 2013 og beregnes ferdig i 2020. I januar 2017 har over 11 000 ansatte fra både offentlig og privat sektor i norsk arbeidsliv deltatt i screeningen.

Ca. 90 % av ansatte i norsk arbeidsliv drikker alkohol, de fleste med et ukomplisert forhold til alkohol og hovedsakelig knyttet til fritid, mens en del konsum er arbeidsrelatert. Alkoholforbruket i private og arbeidsrelaterte situasjoner vil for en del ansatte kunne defineres som risikofylt, med forbruk som overstiger 8 enheter i uken for kvinner og 13 enheter i uken for menn. Tidligere studier har vist at ca. 10–35 % ansatte har et risikofylt drikkemønster. Mange ansatte har dermed et forbruk som kan gi konsekvenser i form av nedsatt yteevne, dårlig omdømme for bedriften, økt sykefravær, fare for ulykker og en økt risiko for å utvikle alkoholproblemer. Arbeidsplasser kan redusere betydelige utgifter og være en rusforebyggende arena. Både arbeidsmiljø, den enkeltes yte-

evne og den ansattes familie og nærmeste pårørende påvirkes i stor grad av høykonsum.

De fleste bedrifter ønsker å bidra til forskning som prøver ut kortidstiltak for ansatte med risikabelt forbruk, for å unngå at ansatte utvikler alkoholproblem. I tillegg gir WIRUS-deltakelse en mulighet til å samle ansatte, verneombud, tillitsvalgte og ledelse til diskusjon og refleksjon rundt temaet «alkoholkultur i bedriften vår». De involverte bedriftene gir uttrykk for at de har stort utbytte av å delta i WIRUS, fordi bedriften har økt bevissthet på betydningen av fokus på alkohol i arbeidslivet.

Flere involverte bedrifter har også endret sin ruspolitikk etter deltakelse i WIRUS. Resultater fra de

ulike delstudiene i WIRUS (screeningstudie, RCT-studie, kulturstudie, implementeringsstudie og kost/nytte-studie) vil bli presentert fortløpende i fagfelle-vurderte artikler og på konferanser.

KONTAKTPERSONER:

Prosjektleder Åsa Sjøgren:

aasa.ingrid.sjoegren@rogaland-asenter.no

Rådgiver Silje Lill Rimstad:

silje.lill.rimstad@rogaland-asenter.no

Lavere livskvalitet gir økt frafall i behandling

En studie utført ved 10 enheter i Midt-Norge med 175 behandlingsoppsøkende pasienter, viser at de som har lavest opplevd helserelatert livskvalitet, også er de som faller fra behandlingen. Samtlige pasienter skårer betydelig lavere sammenlignet med normalpopulasjonen, og menn rapporterer betydelig mer enn kvinner at de ikke mottar de psykiske tilleggstjenestene de har behov for. Struktureerte kartleggingsverktøy anbefales for å skreddersy behandling og imøtekomme disse funnene. Studien er publisert av Journal of Substance use (Marianne Stallvik & Thomas Clausen, 2017).

Faller ut, på tross av gode opplevelser

En kvalitativ case-studie ved en døgninstitusjon i Midt-Norge viser at det er underliggende prosesser i forkant av et frafall som man kan ta tak i for å øke retensjon og utfall av behandling. På tross av gode opplevelser av behandling og en følelse av utbytte ser man at de likevel faller ut, og dette viser hvor sammensatt disse prosessene er i forkant av et slikt valg. Funnene tyder på at man må være oppmerksom på dette og imøtekomme slike prosesser med et mer individuelt tilpasset program slik, at de klarer å gjennomføre. Studien er publisert i Nordisk Tidsskrift for helsetjenesteforskning (Helga A.K. Ornbostad, Karl Yngvar Dale, Eva Johanne Gjengedal og Marianne Stallvik, 2017).

Bruk av illegale stoffer sterkt assosiert med voldsinvolvering i utelivet

Personer som har brukt illegale stoffer, har tredoblet sannsynlighet for å ha vært involvert i utelivsrelatert vold det siste året. Hyppig alkoholberuselse var også linket til høyere grad av voldsinvolvering, mens kvinner og høyt utdannede hadde redusert risiko. Dette ifølge en undersøkelse fra Folkehelseinstituttet basert på et utvalg av 1100 personer fra Oslos uteliv.

Ny oversikt over nordmenns bruk av rusmidler

Rapporten Rusmidler i Norge 2016 gir en oversikt over nordmenns bruk av alkohol, tobakk, vanedannende legemidler og narkotika. – Nordmenn drikker og røyker mindre, og snusbruk blant ungdom flater ut, sier Astrid Skretting i Folkehelseinstituttet.

Lenke til rapport: www.fhi.no/publ/2017/rusmidler-i-norge-2016